

ETF U BEOGRADU, KATEDRA ZA ELEKTRONIKU

Predmet: OSNOVI DIGITALNE ELEKTRONIKE

OCENA _____

Ispit: 06.09.2013.

Odgovorni nastavnik i asistenti: Dragan Vasiljević, Goran Savić i Lazar Karbunar

DEŽURNI:

KANDIDAT:

Sala _____
Vreme početka _____
Vreme završetka _____
Potpis _____

Ime _____
Prezime _____
Broj indeksa _____
Potpis _____

USLOVI ISPITA

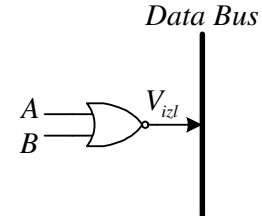
1. Trajanje ispita 180 minuta.
2. Ispit se polaže na formularu.
3. Dozvoljeni su kalkulator i olovka.
4. Ocenjuju se rad kandidata i razumevanje gradiva.
5. Traži se koncizan, jasan, čitak odgovor napisan u predviđenom prostoru (linija, boks, crtež).

OCENJIVANJE

R.Br.	1	2	3	4	Ukupno
Max	20	20	20	20	80
Dobijeno					

1. [20] Dvoulazno NILI CMOS logičko kolo, koje se napaja sa $V_{CC} = 5\text{ V}$, je preko svog izlaza povezano na magistralu podataka (*Data Bus*). Ulazi A i B logičkog kola su kratko spojeni i povezani na naponski generator povorke pravougaonih impulsa V_{ul} . Frekvencija povorke pravougaonih impulsa je $f = 50\text{ MHz}$, sa jednakim trajanjem impulsa i pauze, dok je amplituda impulsa je 5 V (pri čemu je naponski nivo impulsa 5 V , a naponski nivo pauze 0 V). PMOS tranzistori koji sačinjavaju logičko kolo se u provodnom režimu mogu ekvivalentirati sa otpornostima $r_{dsP} = 50\ \Omega$, a u neprovodnom režimu sa $r_{dsP} \rightarrow \infty$, dok se NMOS tranzistori u provodnom režimu mogu ekvivalentirati sa otpornostima $r_{dsN} = 200\ \Omega$, a u neprovodnom režimu sa $r_{dsN} \rightarrow \infty$.

Izračunati i nacrtati vremenski oblik napona na izlazu kola V_{izl} u ustaljenom stanju, ako je poznato da se magistrala podataka može ekvivalentirati kapacitivnošću $C = 100\text{ pF}$ prema masi.

Rešenje:

Uspostavljanje logičke nule na izlazu:

$$V_{izl}(t) = V_{izl}(\infty) - [V_{izl}(\infty) - V_{izl}(0^+)] \cdot e^{-\frac{t}{\tau_1}}$$

$$V_{izl}(\infty) = 0; \quad V_{izl}(0^+) = V_{izl}(0^-) = V_{i\max}$$

$$\tau_1 = C \cdot \frac{r_{dsN}}{2} = 10\text{ ns}$$

$$V_{izl}(t) = V_{i\max} \cdot e^{-\frac{t}{10\text{ ns}}}; \quad 0 \leq t \leq \frac{T}{2}; \quad T = \frac{1}{f} = 20\text{ ns}$$

Uspostavljanje logičke jedinice na izlazu:

$$V_{izl}(t) = V_{izl}(\infty) - [V_{izl}(\infty) - V_{izl}(\frac{T}{2}^+)] \cdot e^{-\frac{t - \frac{T}{2}}{\tau_2}}$$

$$V_{izl}(\infty) = V_{CC}; \quad V_{izl}(\frac{T}{2}^+) = V_{izl}(\frac{T}{2}^-) = V_{i\min}$$

$$\tau_2 = C \cdot 2r_{dsP} = 10\text{ ns}$$

$$V_{izl}(t) = V_{CC} - [V_{CC} - V_{i\min}] \cdot e^{-\frac{t - \frac{T}{2}}{10\text{ ns}}}; \quad \frac{T}{2} \leq t \leq T$$

Iz uslova:

$$V_{izl}(\frac{T}{2}) = V_{i\min} \quad \text{i} \quad V_{izl}(T) = V_{i\max}$$

sledi:

$$V_{i\min} = V_{i\max} \cdot e^{-\frac{\frac{T}{2}}{10\text{ ns}}} \quad \text{i} \quad V_{i\max} = V_{CC} - [V_{CC} - V_{i\min}] \cdot e^{-\frac{\frac{T}{2}}{10\text{ ns}}}$$

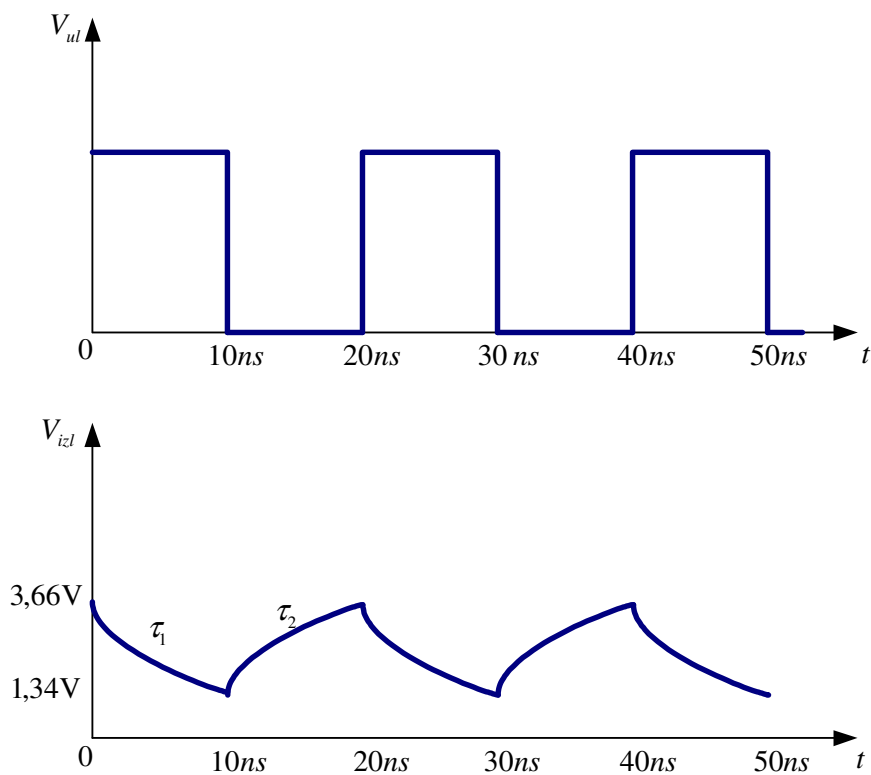
Rešavanjem dobijenih jednačina po $V_{i\min}$ i $V_{i\max}$ se dobija:

$$V_{i\max} = \frac{V_{CC}}{1 + e^{-1}} \approx 3,66\text{V} \quad \text{i} \quad V_{i\min} = \frac{e^{-1} \cdot V_{CC}}{1 + e^{-1}} \approx 1,34\text{V}$$

Dakle $V_{izl}(t)$ je periodičan signal sa periodom 20ns, a unutar intervala trajanja jedne periode važi:

$$V_{izl}(t) = 3,66\text{V} \cdot e^{-\frac{t}{10\text{ns}}} \text{ za } 0 \leq t \leq 10\text{ns} \quad \text{i} \quad V_{izl}(t) = 5\text{V} - 3,66\text{V} \cdot e^{-\frac{t-10\text{ns}}{10\text{ns}}} \text{ za } 10\text{ns} \leq t \leq 20\text{ns}.$$

Vremenski oblici ulaznog i izlaznog signala su prikazani na sledećoj slici:

2. Na ulaz kombinacione mreže se dovode neoznačeni dvobitni binarni brojevi $A(a_1a_0)$ i $B(b_1b_0)$. Mreža treba da obavi aritmetičku operaciju nad ulaznim brojevima $Y = A + 2^B$ i da na izlazu generiše rezultat Y .

a) [5] Odrediti minimalan broj bita izlaza Y tako da se na izlazu dobije ispravan rezultat za bilo koje vrednosti ulaznih vektora.

b)[5] Popuniti tabelu istinitosti koja definiše rad kombinacione mreže. Odrediti Bulovu funkciju $Y=Y(A,B)$ i realizovati kombinacionu mrežu korišćenjem minimalnog broja logičkih kola sa proizvoljnim brojem ulaza.

c)[10] Korišćenjem minimalnog broja dvodimenzionalnih jednobitnih PROM memorija sa minimalnim brojem ćelija realizovati traženu kombinacionu mrežu. Odrediti minimalni broj memorija i minimalni broj ćelija. Prisustvo prekidačkog elementa u realizaciji svakog modula simbolično prikazati tačkom. Uzeti da je vektor adrese dat kao $A = a_3a_2a_1a_0 = A(a_1a_0)B(b_1b_0)$

Rešenje:

a) Minimalan broj bita potreban za ispravno generisanje rezultata na izlazu se može odrediti u slučaju kada izlaz Y ima maksimalnu vrednost. Obzirom da je izvod funkcije Y po A i B uvek pozitivan, to znači da će vrednost Y biti najveća kada su vrednosti A i B maksimalne. Dakle $A=3$ i $B=3$. $Y(3,3)=11$, što znači da je potrebno minimalno 4 bita za predstavu maksimalne vrednosti Y .

b) Tabela koja definiše rad mreže je prikazana u nastavku

a1	a0	b1	b0	y3	y2	y1	y0
0	0	0	0	0	0	0	1
0	0	0	1	0	0	1	0
0	0	1	0	0	1	0	0
0	0	1	1	1	0	0	0
0	1	0	0	0	0	1	0
0	1	0	1	0	0	1	1
0	1	1	0	0	1	0	1
0	1	1	1	1	0	0	1
1	0	0	0	0	0	1	1
1	0	0	1	0	1	0	0
1	0	1	0	0	1	1	0
1	0	1	1	1	0	1	0
1	1	0	0	0	1	0	0
1	1	0	1	0	1	0	1
1	1	1	0	0	1	1	1
1	1	1	1	1	0	1	1

Optimizacijom Karnoovim mapama dobijaju se Bulove funkcije vektora Y

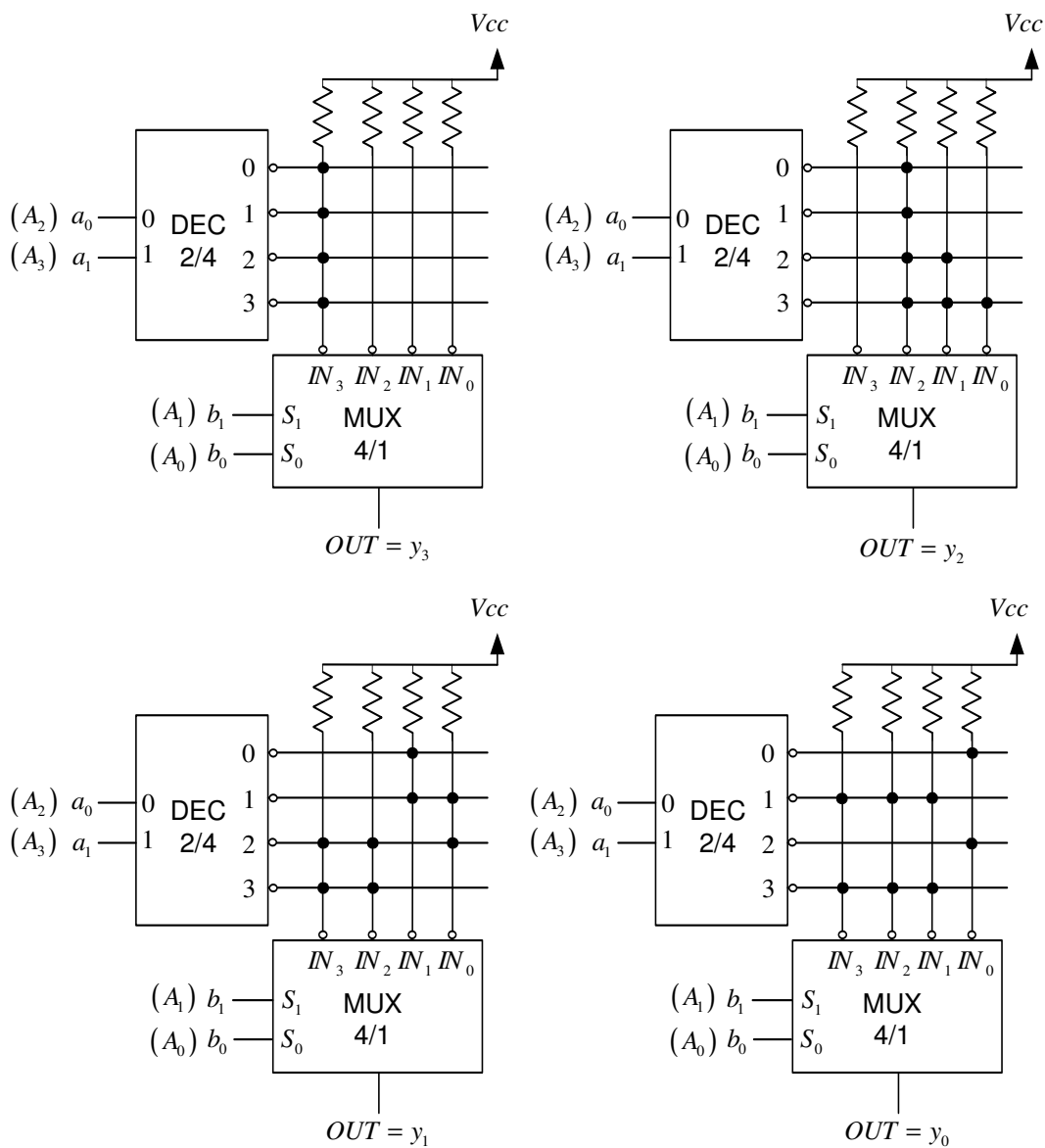
$$y_3 = b_1b_0$$

$$y_2 = b_1\bar{b}_0 + a_1\bar{b}_1b_0 + a_1a_0\bar{b}_1$$

$$y_1 = a_1b_1 + \bar{a}_1\bar{b}_1b_0 + \bar{a}_1a_0\bar{b}_1 + a_1a_0\bar{b}_0$$

$$y_1 = a_0 b_0 + a_0 b_1 + \overline{a_0} \overline{b_1} \overline{b_0}$$

c) Minimalan broj jednobitnih memorijskih modula sa 16 ćelija je 4 obzirom da izlaz Y ima 4 bita. Realizacije modula su prikazane na slikama.

3. a) [15] Koristeći minimalan broj ivičnih JK flip-flopova koji se okidaju rastućom ivicom signala takta CLK i minimalan broj dvoulaznih I i ILI logičkih kola, projektovati trobitni sinhroni brojač koji broji u sekvenci $000 \rightarrow 011 \rightarrow 101 \rightarrow 111 \rightarrow 010 \rightarrow 100 \rightarrow 000$. U slučaju da se po uključenju napajanja brojač nađe u nekom od stanja koja nisu zadata u navedenoj sekvenci (nedozvoljena stanja), potrebno je da nailaskom prve sledeće rastuće ivice signala takta, brojač pređe u stanje 000.

b) [5] Analizom izlaza brojača projektovanog u tački **a)**, realizovati delitelj učestanosti koji će, polazeći od ulaznog signala CLK, na svom izlazu generisati periodični signal CLK1 učestanosti

$$f = \frac{f_{CLK}}{6} \text{ sa jednakim trajanjem impulsa i pauze, gde je } f_{CLK} \text{ učestanost signala takta CLK.}$$

Rešenje:

a) Tabela prelaza brojača ima sledeći izgled:

Q_2	Q_1	Q_0	$Q_2(t+1)$	$Q_1(t+1)$	$Q_0(t+1)$	J_2	K_2	J_1	K_1	J_0	K_0
0	0	0	0	1	1	0	X	1	X	1	X
0	0	1	0	0	0	0	X	0	X	X	1
0	1	0	1	0	0	1	X	X	1	0	X
0	1	1	1	0	1	1	X	X	1	X	0
1	0	0	0	0	0	X	1	0	X	0	X
1	0	1	1	1	1	X	0	1	X	X	0
1	1	0	0	0	0	X	1	X	1	0	X
1	1	1	0	1	0	X	1	X	0	X	1

Pomoću Karnoovih mapa se dobija:

$Q_2 / Q_1 Q_0$	00	01	11	10
0	0	0	1	1
1	X	X	X	X

$$J_2 = Q_1$$

$Q_2 / Q_1 Q_0$	00	01	11	10
0	X	X	X	X
1	1	0	1	1

$$K_2 = Q_1 + \overline{Q_0}$$

$Q_2 / Q_1 Q_0$	00	01	11	10
0	1	0	X	X
1	0	1	X	X

$$J_1 = \overline{Q_2} \cdot \overline{Q_0} + Q_2 \cdot Q_0$$

$Q_2 / Q_1 Q_0$	00	01	11	10
0	X	X	1	1
1	X	X	0	1

$$K_1 = \overline{Q_2} + \overline{Q_0}$$

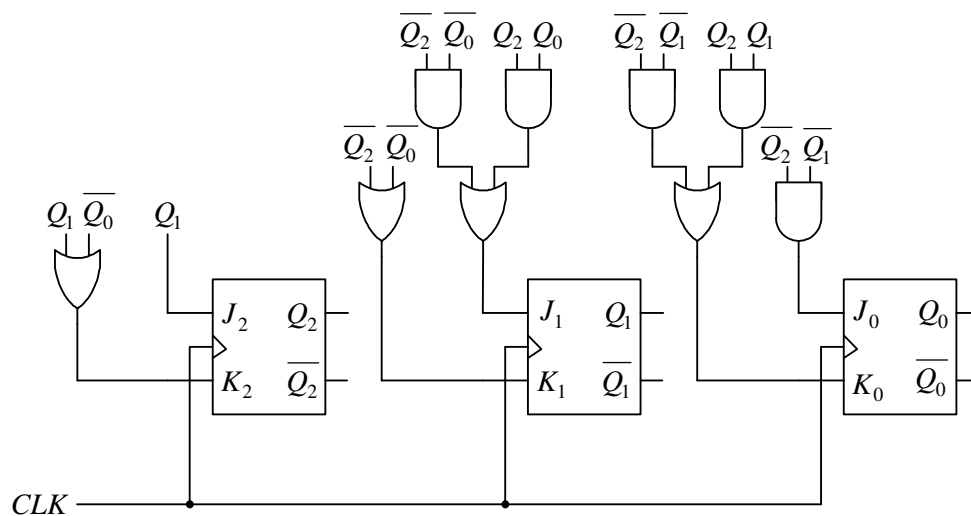
$Q_2 / Q_1 Q_0$	00	01	11	10
0	1	X	X	0
1	0	X	X	0

$$J_0 = \overline{Q_2} \cdot \overline{Q_1}$$

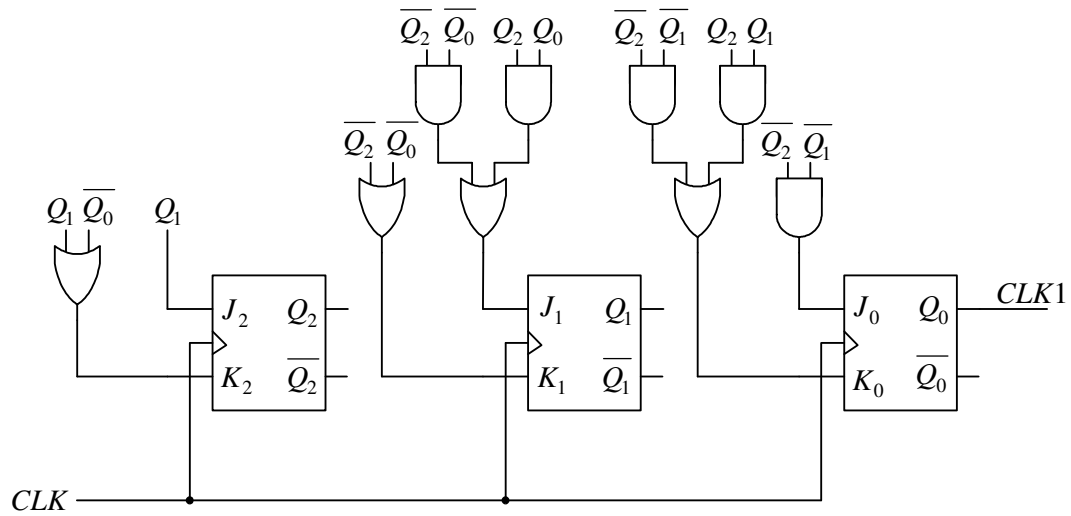
$Q_2 / Q_1 Q_0$	00	01	11	10
0	X	1	0	X
1	X	0	1	X

$$K_0 = \overline{Q_2} \cdot \overline{Q_1} + Q_2 \cdot Q_1$$

Na osnovu izvedenih jednačina sledi da se traženi brojač može realizovati na sledeći način:

b) Posmatrajući sekvencu brojanja brojača, može se uočiti da jedan kompletan ciklus brojanja traje 6 perioda signala takta CLK, pri čemu je u tri uzastopne periode signal Q_0 na nivou logičke jedinice, a zatim naredne tri periode na nivou logičke nule. To znači da je učestanost signala Q_0 (kao i signala $\overline{Q_0}$) jednaka $f = \frac{f_{CLK}}{6}$. Dakle, traženi signal CLK1 se najjednostavnije može generisati korišćenjem već postojećeg signala Q_0 , što je prikazano na sledećoj slici:

4. [20] Dat je VHDL kod kojim je opisana jedna digitalna mreža.

```

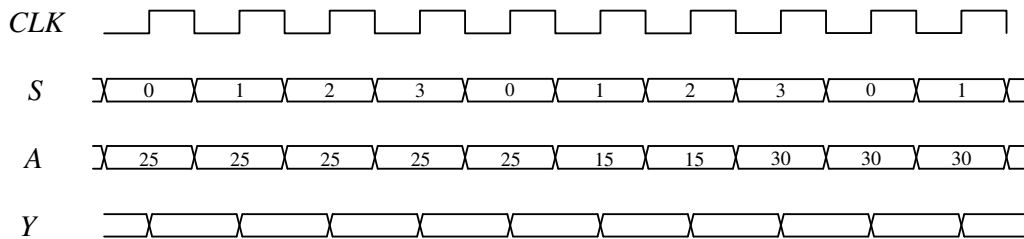
LIBRARY ieee;
USE ieee.std_logic_1164.all;
USE ieee.std_logic_arith.all;

ENTITY unit IS PORT
(
  a      : IN  STD_LOGIC_VECTOR(4 DOWNTO 0);
  s      : IN  STD_LOGIC_VECTOR(1 DOWNTO 0);
  clk    : IN  STD_LOGIC;
  y      : OUT STD_LOGIC_VECTOR(6 DOWNTO 0)
);
END unit;

ARCHITECTURE behav OF unit IS
  SIGNAL tmp : UNSIGNED(6 DOWNTO 0);
BEGIN
  PROCESS (clk) BEGIN
    IF (rising_edge(clk)) THEN
      IF (s="00") THEN
        tmp <= (OTHERS => '0');
      ELSIF (s="01") THEN
        tmp <= UNSIGNED("00" & a) + 20;
      ELSIF (s="10") THEN
        tmp <= UNSIGNED(a(4 DOWNTO 0) & "00");
      ELSIF (s="11") THEN
        tmp <= UNSIGNED("0000" & a(4 DOWNTO 2));
      END IF;
    END IF;
  END PROCESS;
  y <= STD_LOGIC_VECTOR(tmp);
END behav;

```

Na osnovu vremenskih dijagrama ulaznih signala i vektora (čije su vrednosti date u decimalnom formatu), odrediti vrednosti izlaznog vektora i u decimalnom formatu ih upisati na dati vremenski dijagram.

Rešenje:

